

ONZE
SCHOOL-SERIE

RECITATIE EN
LEESBOEK
No. 2
DOOR
W. KLOOSTER.

PRIJS

1/-

SKb

372.412

KLO

DE UNIE LEES-EN STUDIE-BIBLIOTHEEK - No 13

G 7 2 / 4 2 0 2

„HEE WESTEN“-DRUKKERIJ

Bus 196, POTCHEFSTROOM.

VOOR DE ONDERWIJZER.

Na deugdelijke herziening, grote uitbreiding van de leerstof en overzetting in onze gangbare spelling, komen de oude „Bloempjes van velerlei kleur” nu uit onder een nieuwe titel, in een nieuw kleed.

Mijn werk als inspekteur doet me dagelijks ervaren, dat recitatie op vele scholen nog altijd stiefkind is; dat de tijd, voor dit leervak uitgetrokken, nu eens te kort is, dan weer niet goed wordt besteed; dat de leerstof slecht gekozen is.

Op sommige scholen wordt tegen 't kwartaal-eksamen of tegen de komst van de inspekteur een versje als huiswerk van buiten geleerd.

Op andere scholen wordt het vak beter behandeld, maar de onderwijzer kiest z'n rijmelarij zó laag, dat de smaak van de leerling in verkeerde richting wordt geleid; of hij kiest z'n poëzie zó hoog, dat het schone in het vers ver boven de vuurmaakplek van het kind gaat.

Reeds jaren heb ik getracht het beste, wat er op 't gebied van kinder- en schoolpoëzie bestaat, bijeen te brengen. Ik heb gezocht en gezocht, geschift en weer geschift, zie hier nu het resultaat.

Kompleet is het boekje niet, zal het ook nooit worden; herziening en vooral aanvulling zal telkens nodig zijn.

't Is niet de bedoeling, dat dit boekje van A tot Z geregeld zal worden doorgewerkt; daarvoor is er te weinig opklimming in, daarvoor is recitatie te veel een vak van gevoel en smaak, is het te subjektief. Ik wil de keus laten aan de onderwijzer; en, onder zijn leiding, aan de leerling.

Het eerste 20-tal versjes uit het eerste deeltje is van zeer eenvoudige inhoud en bestemd voor de leerlingen van de substandaarden; de rest, een zeventigtal nummers, is bedoeld voor Sts. I—II. Het tweede deeltje is voor de derde standaard. De deeltjes voor de hogere klassen zullen zo spoedig mogelijk volgen.

Enkele prozastukjes en samenspraken zijn aan de versjes toegevoegd. Voor een behoorlike afwisseling van ernst en luim is gezorgd: „elk wat wils” geldt vooral bij dit vak.

Het volgende over:

't Gebruik van deze Boekjes.

Zolang de leerlingen in de substandaarden het werktuiglijk gedeelte van het lezen leren niet achter de rug hebben, kan men hun natuurlijk geen boekje voor Recitatie in handen geven.

De onderwijzer beginne dan met het versje enige keren voor zich zelf goed over te lezen, zodat hij precies weet, op welke wijze en op welke toon het gereciteerd moet worden, welke woorden en zinsdelen hij het meest moet laten uitkomen, enz. enz.

Heeft hij zo z'n doel juist voor ogen, dan vertelt hij op aanschouwelijke wijs de inhoud in eigen woorden. Daarna begint hij met het voorzeggen van het vers.

Nu zorgt hij vooral, dat hij van 't begin af **in de juiste toon** voordraagt.

Al te vaak laat men de leerlingen eerst een vers **opdreunen** en wil het later fatsoenëren. Dit is een hopeloos werk. Zit er eenmaal de dreun in, 't is bijna onmogelijk, hem er uit te krijgen. Iets goeds aan te leren is, in dit geval, gemakkelijker dan iets verkeerd af te leren.

De onderwijzer zegge aanvankelijk regel na regel voor; later gaat het bij koepletten. Twijfelt hij er aan, of de leerlingen een woord of uitdrukking goed begrijpen, dan zijn een paar vragen en ophelderingen gewoonlijk voldoende, om de zwakste begripers op streek te helpen.

Is de onderwijzer overtuigd, dat de leerlingen het

vers goed in 't hoofd hebben en de inhoud volkomen meester zijn, dan begint het opzeggen in koor, en de onderwijzer korrigceert, wat er te verbeteren valt.

Gaat het reciteren in koor goed, dan krijgen de leerlingen afzonderlik een kans.

Hierbij moet vooral gelet worden op:

1. dat de leerling een gemakkelijke, ongedwongen houding aanneemt;

(Als de aard van de recitatie niet beslist een zittende houding eist, laat men de recitant altijd staan.)

2. dat de woorden **duidelik, bedaard en zuiver** worden uitgesproken;

3. dat de uitdrukking in overeenstemming is met het woord en de aard van de recitatie;

4. dat de klemtoon (zowel woordtoon als zinton) goed wordt gelegd;

5. dat goed op de teksten wordt gelet;

6. dat, bij een vers, maat en rijm uitkomen, terwijl men toch de dreun vermijdt;

7. dat alleen een gebaar wordt gemaakt, waar het beslist nodig is, als natuurlijke uiting van het gevoel;

8. dat de leerling in alles natuurlijk, d. w. z. zich zelf blijft.

Ik noem deze laatste algemene regel bij 't onderwijs **hier** in 't biezonder, omdat vooral reciteren vaak aanleiding geeft tot overdrijving en onnatuurlikheid. Het kind, dat goed voordraagt, is geneigd, het te mooi te maken, het overdrijft en bederft daardoor alles. Houdt men zich aan deze regels, dan zal een recitatie tot z'n recht komen, het reciteren wordt een genot voor de leerlingen, een steun voor **het spreken** en een machtig hulpmiddel tot het verkrijgen van een **goede, natuurlijke leestoon**.

Bovendien legt men op deze manier reeds in de laagste klassen de eerste grondslagen voor een **zuiver**

taalgevoel. Zodra de leerlingen het aanvankelijk lees-onderwijs door zijn, zodat ze de recitaties goed kunnen lezen (in St. I), geve men ze het 1ste deeltje in handen en volge verder dezelfde wijze van behandeling.

Reeds in St. II kunnen de leerlingen beginnen de versjes als huiswerk te lezen, **mits ze in de lagere klassen hebben geleerd, de versjes al reciterende te lezen.**

Is dit niet het geval, dan doet het van buiten leren in huis meer kwaad dan goed.

De onderwijzer moet dan ook de recitaties, die hij opgeeft als huiswerk, ettelike keren **goed** voorlezen en de leerlingen attent maken op de biezondere moeilijkheden.

De boekjes bedoelen allerminst **het** leesboek van de klas te zijn. Toch acht ik het zeer gewenst, ze voor afwisseling, zeg eens per week of in de veertien dagen, als leesboek te gebruiken. De leerlingen gewennen op deze wijze aan het lezen van voor hen geschikte poëzie, hebben een prettige verandering, terwijl men, tot voordeel van beide vakken, recitatie en lezen nauwer verbindt.

W. KLOOSTER.

Pretoria. 1 September 1911.

1. WIE BEN IK ?

'k Heb negen broeders en verklaar
Rondborstig uit, in 't openbaar,
Aan wie dit hoort of zelf mocht lezen,
De minste van de hoop te wezen.
Ben ik alleen, 'k word niet geteld,
Maar als een broeder mij verzelt,
Heb ik het zonderling vermogen
Hem negenvoud te doen verhogen.

(Uit : „Uit het Leven IV“, door CH KRIENEN,
uitgeg. bij H. T. BRINK, Meppel.)

2. HET SCHAAP EN DE DOORNSTRUIK.

„Waarom trek jij de wol mij uit ?”
Zei 't schaap eens tot het doornig kruid,
Dat aan de weg stond en dat vol
Was met zijn afgeplukte wol.
„Je maakt niet eens een kleed er van.”
„Och,” sprak de doornstruik, „wees niet boos,
„Dat ik een vlokje wol mij koos;
„Een tal van vogels komt er staag
„En plukt de wol dan uit mijn haag
„En bouwt er lieve nestjes van.” —
„O, da's wat anders; 'k wist het niet,
„Dat ik daarvoor mijn wol hier liet;
„Hoe goed dus, dat ik langs u liep;
„God zorgt dus wel voor wat Hij schiep.”

(Uit: „Vooruit”, door J. WIJMA,
uitgeg. bij JOH. IJCKMA, Den Haag.)

3. HET DWAZE VISJE.

„Kijk, Moeder,” zei een kleine vis,
„Wat aardig wormpje daar!
Het schijnt mij, dat het lekker is;
Niet waar? Ik snap het maar.”

De moeder riep : „Onnozel kind,
De schijn bedriegt u vaak;
De worm, die jij zo lekker vindt,
Verbergt een scherpe haak!”

Maar 't kleine visje hoorde niet :
't Was jong en dwaas meteen;
Het schoot te voorschijn uit het riet
En zwom naar 't wormpje heen.

Het zwom er om en tuurde er naar
Wel zo'n minuut of tien,
En zei in 't eind : „Wel 't is toch raar,
Ik kan die haak niet zien.”

Och, Moederlief heeft vast gedroomd;
Ze is waarlik al te bang;
Kom, waartoe langer nog geschroomd,
Reeds wachtte ik veel te lang.

En, hap! zei 't visje toen, maar ach,
Daar kwam het slecht te pas,
Want maar een oogwenk later lag
Het gapend in het gras.

„O!” riep het, door de val verdoofd,
En krimpend van de pijn,
„O, Moeder, had ik u geloofd,
Ik zou nog bij u zijn!”

(Uit: „Zaadkorrels” van v. ANKUM,
uitgeg. bij P. NOORDHOFF, Groningen.)

4. DE REUZKETEL.

„Ja, wat men toch al vreemde dingen
In Frankrijk heeft,” zei stuurman Jaap.

„Zo zag ik daar eens op een akker
Een raap, een echte reuzeraap.

„Hij was zo groot wel als — dat schuurtje :
Er flinkweg overheen te zien
Was mij onmoglik, en men haalde
Van 't land hem met een man of tien.”

„Wel, wel!” sprak Teunis. „Ja, ik reisde
In Duitsland voor mijn ambacht rond.
Geloof maar, dat ik daar ook dikwels
Al heel verbaasd te kijken stond.

„Verbeeld je, 'k was daar aan een ketel
Met honderd man drie jaar aan 't werk :
Maar 't was dan ook een heel gevaarte, „
Hij was nog groter dan de kerk.” —

„Loop, waarvoor zou zo'n ketel dienen?”

Vroeg ongelovig stuurman Jaap.

Maar Teun, de smid, zei leuk en droogjes :

„Wel, 'k denk voor 't koken van jouw raap!”

(Uit : „In en om de School V”, van SCHILP & WAGENVOORT,
(uitgeg. bij J. B. WOLTERS. Groningen.)

5. MOEDER WAS DOOD.

Hij was van school gekomen,
De handjes rood van kou;
Doch Moeder wou hij kussen,
Voor hij zich warmen zou.

Zij was zo ziek van morgen,
Toen hij het huis verliet!
Ook was het kind vertrokken
Het hartje vol verdriet.

Hij gaat in Moeders kamer
Met trage, stille tred,
En ziet zijn Vader wenen,
Geleund op Moeders bed.

En als de knaap aan Moeder
Zijn wang te kussen bood,
Zei hem zijn Vader snikkend:
„Uw Moeder, kind, is dood!”

(Uit: „Vertellingen” van WEYEL,
uitgeg. bij J. LEBEGUE & CO., Brussel.)

6. DE BOOG.

Moeder keek door 't venster buiten;
Vader maakte 't knaapje een boog;
't Blijde knaapje mikte op 't vinkje,
Dat naar 't hongrig nestje vloog.

't Arme vinkje tuimelt neder;
't Knaapje grijpt het, blij te moê;
Vader klopt hem op de schouder,
Moeder knikt hem vriendlik toe.

Blinkende oogjes, bloedig bekje,
Hartje brekende in de dood...
Wat al angst en wat al lijden
Toch dat kinderhandje omsloot!

Schuldloos is des knaapjes harte,
't Klopt van vreugd' en hoogmoed, maar...
Wat zal nu van 't nestje worden
In de hoge perelaar?

(Uit: „Nieuw Leesboek”, door J. STAMPERIUS,
uitgeg. bij W. VERSLUIJS, Amsterdam.)

7. DIE WIST HET OOK.

„De zon gaat op in 't oost,
„In 't westen gaat hij onder;
„Dat zie 'k, al is 't een wonder;
„Maar nu vat ik niet best,
„Hoe hij dan wel terug mag gaan,
„En 's morgens weer in 't oost kan staan.”
Zo sprak eens Teunis tot buur Piet.
„Wel, Teun,” sprak buur, „begrijp je 't niet?
„Dat is heel gauw te zeggen
„En mak'lik uit te leggen :
„Des nachts toch gaat hij even vlug
„Dezelfde weg van daags terug,
„Maar dat hij dan onzichtbaar is,
„Komt enkel van de duisternis.”

(Uit : „Vooruit V”, door J. WIJMA,
uitgeg. bij JOH. IJCKEMA, Den Haag.)

8. EEN SCHERPZINNIGE.

„Ik weet,” zei Jan tot Piet, „een raadsel :
Je vader heeft een zoon, die niet
Jouw broer is. Hoe kan dat wezen ?” —
„Da 's vreemd; dat geef ik op’,” zei Piet. —
„Wel, dat ben jij.” — „Hoe zo ? Ben ik dat ? —
„Wel, dat ben jij.” — En toen ging Jan
't Verklaren. „Gunst nog, ja !” zei Pieter,
Maar vatte er toch niet alles van,
Want later wou hij 't navertellen
En zei, met veel gewicht, tot Toon :
„Ik weet een raadsel, vrind ! — je vader
Versta me goed, — die heeft een zoon,
Die niet jouw broer is.” — „Dat zal *ik* zijn,”
Zei Toon in 't eigen ogenblik. —
„Wat ? Jij ?” zei Pieter : „'t mocht wat, ventje !
Wou jij dat zijn ? Neen, dat ben ik.”

DR. E. LAURILLARD.

9. DE POEDEL.

Een jager, vriend van honden,
 'Bezat er dan ook vier.
De kleinste was een poedel,
 Een aardig, listig dier.

Eens legden, 's wintersavonds,
 Zijn drietal kameraads
Zich om de warme kachel;
 Voor 't kleintje bleef geen plaats.

Hij wilde ook graag zich warmen,
 Maar geen schoof voor hem om.
Daar kreeg ons beest een inval,
 En die was lang niet dom.

Hij liep ineens naar buiten
En kefte en jankte luid.
En blaffend stormde 't drietal
Nu vlug de voordeur uit.

Door de achterdeur kwam poedel
Nu in de kamer weer.
En legde in 't warmste hoekje
Zich bij de kachel neer.

Hij liet zich niet verdringen,
Maar dacht : „Dat plaatsje is mijn”
Wie sterk noch groot mag wezen,
Die moet maar listig zijn”.

(Uit : „Van Eigen Bodem” van HONIGH & VOS,
(uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

10. WINKELTJESPELEN.

- L i n a. Een pond suiker, juffrouw!
- M i n a. Moet je bruine of witte suiker hebben, Lientje?
- L i n a. Ik moet bruine hebben, juffrouw.
- M i n a. Van bruine suiker heb ik twee soorten: lichtbruine en donkerbruine. Welke moet je hebben?
- L i n a. Lichtbruine, juffrouw!
- M i n a. Goed, Lientje! Twee pond, niet waar?
- L i n a. Neen, juffrouw! één pond.
- M i n a. Dat zal ik je wel gauw eens afwegen... Kijk, hier is het al. Nog iets anders?
- L i n a. Twee pond meel.
- M i n a. Van de beste soort?
- L i n a. Dat weet ik niet. Ma heeft er niets van gezegd.
- M i n a. Dan zal ik je maar eerste soort geven. Als je ma ander meel bedoelt, kun je dit maar terug brengen... Asjeblijft.
- L i n a. Dank U wel juffrouw. Hoeveel geld?

- Mina. Een pond suiker kost 4 dubbeltjes en twee pond meel voor 8 dubbeltjes, dat is samen juist een shilling.
- Lina. Hier is een halve kroon.
- Mina. Dan moet je een daalder terug hebben. Zie, hier is een shilling en een sixpence. Zo komt het uit, niet waar?
- Lina. Ja juffrouw.
- Mina. Doe het geld in je beursje, kind! Anders verlies je het nog. En hier is nog een koekje voor jou.
- Lina. Dank u wel juffrouw. Ik zal de helft er van voor mijn klein broertje bewaren. Hij houdt er heel veel van.
- Mina. Dat is best van je, kind. Maar dat behoef je nu eens niet te doen. Ik zal je nog een geven; geef dit aan je broertje.
- Lina. O, heel graag. Dank u vriendelijk juffrouw! Wat zal mijn broertje nu blij wezen! Dag juffrouw
- Mina. Dag Lientje Groet je ma van me!

(Uit: Samenspraak naar „Het lezende kind,” van DE BRUIN,...
uitgeg. bij A. W. SIJTHOFF, Leiden.

11. DE ZEVEN EZELS.

Jan kreeg van zijn boerin in last
Zes ezels uit de wei te halen,
Om die te brengen naar de stal;
En hij begaf zich zonder dralen,
Een deuntje fluitend, landwaarts heen.
Eén langoor was er fluks gegrepen;
Die sprong hij aanstonds op de rug
En 't was, of de and're vijf 't begrepen,
Toen hij hun toeriep : „Komt, ga mee!
Je moogt niet in de weide blijven,
De nachtlucht is tans veel te koud;
Kom, volg mij, jelui met je vijven!”
Zo leidt hij de ezels naar de stal
En laat de grauwtjes alle binnen.
Hij telt er toen slechts vijf, en roept :
„O wee! wat moet ik nu beginnen!
Zes ezels waren in de wei,
En vijf heb ik er slechts gekregen!”
De slimme Jan vergat totaal
De ezel, die hij had bestegen.
Toen riep hij de boerin er bij :
Zij sprak : „Wel heb ik van mijn leven!
Vijf ezels zijn er slechts, zeg jij?
Geloof mij, Jan, *Ik* tel er *Zeven*.

(Uit : „Oranjabloesems”, van PHILOPAEDION,
uitgeg. bij NOORDHOFF, Groningen.)

12. HET HOEKJE VAN DE HAARD.

Ik weet een aardig plaatsje;
't Is een der mooiste op aard,
't Is niet aan verre stranden,
't Is niet in verre landen;
't Is 't hoekje van de haard.

O, als we er 's winters zitten,
En 't vuurtje er heerlijk brandt,
Laat Vader, in verhalen,
Ons allen vrolik dwalen
In 't grote Toverland.

Geen kan zo mooi vertellen,
Zó prettig en zó lang;
Maar met veel narigheden
En tal van ak'ligheden
Maakt hij ons nimmer bang.

Nu is het eens een sprookje,
Een sprookje, mooi en goed,
Waarnaar wij allen horen,
Als 't kon met twee paar oren,
En Moe naar luistren moet.

Dan is het uit de Bijbel
Van Jozef of van Ruth,
Van Simson of van Adam,
Van Samuel of Abram
Of Mozes bij de put.

Dan op een andere avond
Van een Samaritaan,
Of van een drietal Wijzen,
Die, om de Heer te prijzen,
Naar Jezus' kribbe gaan.

Zo gaat het heel de Winter,
Nu is het dit, dan dat,
En is 't niet alle dagen,
Zoveel als wij wel vragen,
't Is toch elke avond wat.

Ik weet een aardig plaatsje;
't Is een der mooiste op aard,
't Is niet aan verre stranden,
't Is niet in verre landen;
't Is 't hoekje van de haard.

(Uit: „Alles zingt”, van P. LOUWERSE,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

13. DIE ARME HOND!

Er reed een koopman langs de weg,
Te paard in snelle draf;
Zijn trouwe hond liep nevens hem
Met vrolik, blij geblaf.

Opeens blaft Hektor luid en wild;
Dra hield zijn meester stil
En dacht: „Wat scheelt mijn makker toch?
Wat of dat beest toch wil?

Hij zag eens rond, hij merkte niets,
En riep tot Hektor: „Koest!”
Doch hoe gehoorzaam deze was,
Nu werd hij waarlik woest.

Hij sprong voor 't paard en beet het beest
Gevoelig in zijn poot;
De baas dacht: „Ach, mijn hond is dol,”
En schoot zijn liev'ling dood.

Hij keek niet om, want o zo veel
Hield hij van Hek, de hond;
Hij had ook enkel hem gedood,
Omdat hij 't nodig vond.

Doch toen hij aan een rustplaats kwam,
Was zijn valies te zoek;
Daarin zat niet alleen zijn geld,
Maar ook zijn koopmansboek.

Terstond reed hij de weg terug
En vond zijn schat dra weer; —
Maar stervend lag zijn arme hond
Bij 's meesters goed terneer.

„Och,” riep de man, „dat trouwe beest!
„Ik gaf de grootste schat,
„Zo ik daarvoor mijn brave hond
„Terug in 't leven had!”

(Uit: „Kinderleven” door A. P. C.
nirgeg. bij KLUWER, Deventer.)

14. ZUSJE SLAAPT.

Lang lag zij in haar bedje,
Ziek van de koorts; en 't scheen
Wel soms, dat zij zou sterven.
De dokter zei niet „neen”.

Zij sloeg haar aardige oogjes
Zo angstig op naar Moe;
Maar ach, zij was zo zwakjes,
Zij vielen dra weer toe.

Dan scheen zij zacht te sluim'ren,
Maar 't was, helaas! niet waar;
De ziekte werd al erger,
En groter het gevaar.

Moe schreide soms zo droevig,
Pa keek ons treurig aan,
En zei, dat ons lief zusje
Misschien wel heen zou gaan.

En Moeder, ja, we wisten
Wel, wat zij gist'ren dacht!
Ze zei: „kust nu uw zusje
Voor 't laatst maar goede nacht.”

We gingen aan haar bedje
En gaven haar een kus,
En gingen angstig slapen.
Die lieve, kleine, zus!

Maar toen we nu van morgen
Heel vroeg zijn opgestaan,
En naar ons zusje vroegen,
Zag moe ons vrolik aan.

En zei : Ze is gaan slapen;
Ze sluimert heel gerust;
Je hebt haar, liefjes, hoop ik,
Niet voor het laatst gekust.

Nu wilden we wel dansen
En zingen van de pret;
Toch zijn we stil als muisjes;
Want... zus slaapt daar in 't bed.

(Uit : Leest prettig VI'', door W. F. OOSTVEEN
uitgeg. bij MUUSES, Purmerend.)

15. HET NESTJE.

't Was heerlijk, zonnig voorjaarsweer,
Piet ging met Wim naar buiten;
Zij horen wand'lend, keer op keer,
De vogels vrolik fluiten.

Daar zien zij in een boom een nest,
En zonder lang te dralen,
Zegt Piet : 'k probeer, hoe ik het best
Er de eitjes uit zal halen.

Wim antwoordt : kom, wat heb je er aan,
De vogeltjes te plagen;
Och, laat ze stilletjes begaan!
't Is, of ze er jou om vragen.

Maar Piet heeft in die raad geen zin;
Door sterke lust geprikkeld,
Klimt hij naar 't nest en ziet erin
Vier eitjes, fraai gespikkeld.

Reeds grijpt hij... maar, wat droef gepiep
Klinkt hem opeens in de oren?
't Was of een stem verwijtend riep :
Wil jij mijn nest verstoren?

De knaap ontroert; hij ziet omhoog :
Een vinkje slaat hem gade;
Het kijkt hem aan met droevig oog,
Alsof het smeekt : genade!

Maar reeds trok Piet zijn hand terug,
De lust is hem benomen;
Aan de eitjes raakt hij niet, en vlug
Is hij omlaag gekomen.

Kom, rust nu van het klimmen uit,
Zegt Wim, hier staat een bankje;
Maar 't vinkje daalt met blij gefluit
Op 't nest, als riep het : dank je!

Uit : „In en om de School II", d. SCHILP & WAGENVOORT,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

16. DE RAAF EN DE VOS.

Op een eiketak midden in 't bos zat een raaf, die een stuk kaas in de bek droeg.

Onder de boom een vos, die veel lust had in de kaas.

„Wat zie je er weer aardig uit!” begon hij te vleien. „Ik heb al heel wat vogels gezien; maar op mijn woord, geen zo bekoorlik als jij! Als je gezang in overeenstemming is met je uiterlik, zul je alle woudbewoners overtreffen.”

De raaf opende de bek om zich nog meer te laten bewonderen, en — de vos hapte de kaas op.

Wie dom genoeg is om naar vleiers te luisteren, zal menigmaal zijn kaas kwijt raken.

17. HET GESCHENK.

Hij trok het laatje open,
Het knaapje stond aan zijn zij
En zag het uurwerk liggen :
„Och, Grootvader, geef het mij !”

„Ik zal 't je wel eens geven,
Het volgend jaar misschien,
Als je wel leert en braaf zijt,”
Zei de oude, „wij zullen zien.”

„Het volgend jaar !” zei 't knaapje,
„O, Grootvader, maar dan zoudt
Ge lang reeds kunnen dood zijn :
Ge zijt zo ziek en zo oud !”

En de oude stond te peinzen,
En hij dacht : „het is wel waar,”
En zijn lange ving'ren streelden
Des knaapjes blond, krullend haar.

Hij nam het zilv'ren uurwerk.
En de zware keten er bij,
En lei ze in de gretige handjes :
„'t Komt nog van je Vader,” sprak hij.

Daar was een grafje gedolven ;
De scholieren stonden er rond,
En een grijsaard boog met moeite
Nog ene knie ten grond.

Het koele morgenwindje
Speelde om zijn haren zacht ;
Het gele kistje zonk neder ;
Arm knaapje, wie had dat gedacht !

Hij keerde terug naar zijn woning,
De oude Vader, en weende zo zeer,
En lei het zilveren uurwerk
In 't oude laatje weer.

(Uit : „Vertellingen” van WEYEL,
uitgeg. bij J. LEBEGUE & Co., Brussel.)

18. TWEE ARME MEISJES.

M i e t j e.

'k Moet met slechte kleren lopen,
'k Heb geen geld om iets te kopen,
Hier een scheur, daar zit geen band!
'k Draag een bloes met winkelhaken;
Moeder wil het niet meer maken,
Daarom loop ik zo tot schand'.

N a a t j e.

Jij kunt zelf je goed verstellen,
En nu moet je niet vertellen,
Dat je moeder schuldig is.
Om je slordigheid te weren
En je traagheid af te leren,
Weigert zij het jou gewis.

'k Hoorde haar nog gistren zeggen :
„Hier moet jij een stootkant 1) leggen,
Daar zet jij een lapje in,
Mie, kom hier ! stop vlug die gaten.”
Maar jij liet je Moeder praten ;
En het was niet naar je zin.

M i e t j e.

Ja, 't is waar, ik mag niet klagen.
Nu dan, 'k zal aan moeder vragen,
Of ik naald en garen mag.
'k Werk mijn bloes met nette steken ;
Dan zal ieder van mij spreken :
„Mie komt knapjes voor de dag !”

(Uit : „Kinderpoëzie” van N. A. VAN CHARANTE,
uitgeg. bij S. & W. H. VAN NOOTEN, SCHOONHOVEN.)

1) Onderste rand van een vrouwekleed.

19. DE KIKVORS EN DE OS.

Langs de sloot, waarin een kikker huisde, liep een os te grazen.

„Kijk, zo'n os!” riep ons kwakertje, „die verbeeldt zich heel wat meer te zijn dan ik, omdat hij zo'n groot, log lijf heeft. Als ik wil, maak ik me net zo groot!”

Hij blies zich op.

„Zie je wel!” zei hij tegen zijn slootgenooten, „nu ben ik even groot!”

Ze lachten hem uit.

„Nog lang niet!”

„En nu dan?”

„'t Lijkt er nog niet naar!”

Hij deed zijn best; hij blies en blies en bleef... een kikker, die door iedereen bespot en uitgelachen werd.

20. GOEDE MORGEN.

'k Had als een prins gesla pen
De lie ve lan ge nacht!
Toen stond moe voor mijn bed je
En kuste mij zo zacht.
Zij lachte mij heel vriend' lik toe
En zei: „hoor, 't koe tje roept: boe! boe!
Er uit, er uit, jij lui aard!”

Ik wreef eens in mijn ogen,
Daar hoorde ik: ku-kle-ku!
Zeg, kom je ook uit de veren?
Ik wacht al lang op u!
Daar ko men al de kip pen aan,
Zij kuuk' len om een kor rel graan!
Er uit, er uit, jij lui aard!

Ik lachte te gen moes je,
En zei: „'t is nog zo vroeg!”
Toen zong aan 't raam ons vink je:
Tu! Tu! 't is nu ge noeg!
Ik wacht al met mijn mor gen lied,
Tot jij uit bed bent, lui e Piet,
Er uit, er uit, jij lui aard!

En recht op ging ik zit ten.
Toen kwam de lieve zon
Proberen, of hij mij ook
Uit bed haast halen kon.
Hij zei: „je bloempjes hebben dorst;
Straks brand ik op je nog een korst.
Er uit, er uit, jij lui aard!

Nu sprong ik uit de veren
En kuste fluks mijn moe;
Ik floot eens tegen 't vinkje;
De zon lachte ik eens toe.
Goe morgen, zei 'k tot onze koe,
De kippen strooide ik eten toe,
'k Was blij, dat ik er uit was.

(Uit: „Mijn nieuw Boek I", door P. J. KLOPPERS,
uitgeg. bij JOH. IJCKEMA, Den Haag.)

21. DE SCHAPEN.

Een jonge herder hoedde in het gebergte zijn schapen. Op zekere dag zat hij op een rotsblok in de schaduw van een den. Hij viel in slaap en knikte toen aanhoudend met zijn voorover hangend hoofd. De ram, die in de nabijheid graasde, meende, dat de herder hem uitnodigde tot een vechtpartij. Hij nam een dreigende houding aan, liep eerst enige schreden achteruit en sprong toen op de herder toe, die hij een geweldige stoot toebracht. De herder, die zo onzacht uit zijn slaap werd gewekt, was woedend. Hij sprong op, pakte de ram bij de horens en slingerde hem weg. De verschrikte ram liep verder en sprong in de afgrond. De schapen, wel honderd in getal, sprongen de ram na en werden verpletterd op de rotsen. Wat de herder ook deed om hen tegen te houden, zij volgden de ram. Zonder een enkel schaap moest de jongen huiswaarts keren.

22. DE GOEDE HERDER.

Er graasden in de weide
Veel schaapjes bij elkaar;
Het was er wel te wezen :
De schaapjes smulden daar.

Zij dronken uit het beekje;
Dat langs de weide liep,
Zij kwamen steeds gewillig,
Als hen de herder riep.

De lamm'ren sprongen vrolik,
Daar bij hun moeders rond;
Doch als de moeders riepen,
Dan kwamen zij terstond.

Een van het jonge volkje
Was wel wat wild van aard.
Zijn moeder zei gedurig :
Kind, hou je wat bedaard !”

Eens liep de kleine springer
(Het was bij de avondstond)
Heel verre van zijn moeder,
En dwaalde maar in 't rond.

De herder dreef intussen
De schapen in de kooi;
En gaf toen nog aan ieder
Een beetje gras en hooi.

Hij telde al de lamm'ren
En zie, hij mist er een;
Hij zag in kooi en weide
Nauwkeurig om zich heen.

Maar verder dan de weide
Was reeds het dwaze lam;
Gelukkig, dat de herder
Nog tijdig bij hem kwam.

De herder vond het diertje
Alleen in 't verre veld;
Het zocht zijn lieve moeder
En was geheel ontsteld.

„Ik vind je,” sprak de Herder,
„Gelukkig eindlik weêr.”
Hij nam het in zijn armen
Zeer liefderijk en teer.

Nu hield de kleine dreumes
Zich rustig en bedaard;
En voelde zich in de armen
Des herders wel bewaard.

En toen hij bij de andren
Weer in de schaapskooi kwam,
Toen waren beide blijde
De moeder en het lam.

Nooit dwaalde 't kleine schaapje
Weer zo ver af van huis,
Maar 't hield zich nu gehoorzaam
En bleef bij moeder thuis.

Wat valt hieruit te leren
Voor menig jeugdig kind,
Dat door zijn lieve ouders
Zo teder wordt bemind?

Wie is die Goede Herder,
Die ieder kind bewaakt?
Wie redt het uit gevaren,
Als leed en smart genaakt?

Mij dunkt, je zult het weten;
Maar als je 't nog niet weet,
Dan moet je 't maar eens vragen,
Hoe of die Herder heet.

(Uit: „Lentebloemen” van DE MCL MONCOURT,
uitgeg. bij J. NOORDUYN & ZOON, Gorkum.)

23. DE VOS EN DE DRUIVEN.

Een vos, die bijna stierf van honger,
Zag eens een rijke wingerd staan,
Die was van boven tot beneden
Met blauwe druiven rijk belaân.
Hoe gaarne had Reintje willen smullen!
Maar ach, hij zag 't reeds met één oog,
Terwijl hij stond te watertanden:
De druiven hingen hem te hoog.
„Dat”, sprak hij, „is voor mij geen eten,
Die kost maakt mij de maag van stuur:
'k Zal 't stil aan arme schooiers laten:
Die druiven zijn mij veel te zuur!”

Zo zette hij, in plaats van klagen —
Het lodderoog omhoog gericht;
Wie zou 't de schelm ten kwade duiden? —
Bij kwaad fortuin een goed gezicht!

(Uit: „Mijn nieuw Boek VI”, door P. J. KLOPPERS,
uitgeg. bij JOH. IJCKEMA, Den Haag.)

24. EEN SPROOKJE.

Een denneboompje stond in 't bos,
Het had zo'n groot verdriet.
„Och, was ik toch mijn naalden kwijt,
Dan was 'k zo lelik niet.
Zo 'k daarvoor glazen blaadjes had,
O, wat een heerlijkheid was dat!”

En zie, toen 't sprak, daar was 't getooid
Met glazen blaadjes fijn! —
Hoe jammer, dat die schone tooi
Zo kort van duur mocht zijn.
Mijnheer de Wind kwam met een ruk
En sloeg de glazen blaadjes stuk.

Toen kreeg het boompje, naar zijn wens,
Een kleed van goud; maar ach!
Een dief stal in de nacht zijn schat,
Zodat men niets meer zag.
Diep treurig riep het boompje uit:
„Zag ik er als een linde uit!”

Hoe wonderlik: 't kreeg weer zijn zin:
't Had lindeblaren aan.
Maar o, daar kwam een boze geit:
En 't loof was gauw gedaan.
Niets anders wenste 't boompje meer:
Het vroeg en kreeg zijn naalden weer.

(Uit: JACOBS & SCHOONOORD IV,
uitgeg. bij JOH. IJCKEMA, Den Haag.)

25. DE ZWEMMENDE JONGENS.

Wij ploetren en plassen,
Geen haar blijft ons droog;
Wij zwemmen als ratten,
De droppels — ze spatten
En springen omhoog.

Eerst vlak op de rug eens
En dan weer op zij,
Ons vrolik geschater
Klinkt luid over 't water,
Klinkt lustig en blij.

En duiken wij onder,
Hu, hu, 't is een zet :
We snuiven en hoesten
En blazen en proesten —
O, o, wat een pret !

Gauw worden we groter,
Zo groot als een man :
Dan stuit geen rivier ons,
Van boven er in... plons !
Er over, als 't kan.

(Uit : L. LEOPOLD, „Sneeuwvlokken”,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

26. TWEE BUREN.

- A. Buurman ! ik kom klagen over je zoontje. Gisteren heeft hij achter mijn schapen gejaagd, vanmorgen mijn hoenders geg...
- B. Maar man !
- A. Ja, je wilt het niet geloven, hé ? Nu heeft hij mij een glas gebroken ; ik wil het betaald hebben, dat wil ik... Iedereen klaagt over hem, de buren, de meester, heel de...
- B. Maak je niet zo driftig, man ! Ik zeg je, mijn zoon heeft het niet gedaan, want hij.....
- A. Zie, dat dacht ik wel : hij is weer onschuldig. Nu, wil jij hem niet straffen, dan zal ik.....
- B. Laat mij toch uitspreken en houd je bedaard ! Mijn zoon is drie dagen geleden naar Johannesburg gegaan.
- A. Naar Johannesburg ? Drie dagen geleden ? Zo ? En de jongens zeggen, dat hij het gedaan heeft. Dat is wat anders. Neem mij niet kwalik.

(Uit : „Leesboekje” van BAARSCHERS,
uitgeg. bij W. E. TJEENK WILLINK, Zwolle.)

27. DE BOODSCHAP AAN DE HERDERS

Zij zitten rustig neder
De herders in het veld;
Maar worden eensklaps hevig
Door schrik en vrees ontsteld;
Een licht straalt uit de Hemel,
Nog klaarder dan de dag,
Een licht, zo schoon en heerlijk
Als niemands oog ooit zag.

Dat licht omschijnt een Engel,
Een Engel, rein en schoon,
En hoor, daar klinkt een stemme
Op liefelike toon :
„Hoe zijt gij dus verslagen,
Waarom zo klein van moed ?
Ik kom u tijding brengen,
Die u verheugen moet.

Tans is op aard verschenen
Der wereld grootste schat,
De Christus is geboren
In Bethlem, Davids stad;
De doeken, die Hem dekken,
De kribbe in de stal,
Dat is, wat u, o herders !
Tot teken wezen zal.”

De hemelstemmen zwijgen,
De herders zijn verbaasd,
Zij toeven nog een wijle,
Maar staan dan op met haast
En snellen naar de kribbe;
Zij komen in de stal,
Waar zij het Kind aanschouwen,
Dat hen behouden zal.

Daar ruist terzelfder ure
Tot eer van Godes Zoon,
Op wonderschone wijze
Het lied op blijde toon :
God zij op 't hoogst geprezen !
De heem'len juichen mee,
In mensen welbehagen
En op deze aarde vree.

(Uit : „Zonnestralen” door A. SCHOUTEN,
uitgeg. bij G. F. CALLENBACH, Nijkerk.)

28. DE HELDEN.

Johan vertelde bij de haard,
Wat hij wel dorst bedrijven;
En Pieter, even onvervaard,
Wou ook niet achterblijven.

Zij waren voor geen mens bevreesd,
Ook voor gen leeuw of ander beest.
Zij konden, kwam 't op vechten aan,
Een tiental reuzen elk verslaan.

Daar zat nu Hein verlegen bij
En dacht : „Die twee zijn wakker !
Ik durf niet half zoveel als zij,
Bij hen ben ik een stakker.”

„Kom Heintje”, vingen de andren aan,
„Zeg nu eens, wat heb jij gedaan ?”
„Nog niets”, zei Hein, „ik ben geen held,
„k Heb dus al spoedig uitverteld.”

Terwijl ze pochen op hun moed,
Daar kraakt iets op de trappen.
Johan zegt bevend : „Luister goed,
Daar hoor ik iemand stappen.”

En Pieter stamelt : „Dat 's niet pluís
Er is een vreemde man in huis.”
„We zullen zien,” spreekt Hein, komaan,
Wie wil van u het eerste gaan?”

„Dat doet Johan wel,” antwoordt Piet,
„Hij staat de stoutste rover.”
„Vooraan,” zegt Jan, „ga 'k liever niet;
Dat laat 'k aan Pieter over.”

„Ik durf,” spreekt Hein, „alleen wel gaan,
Of, zo je wilt, kom achteraan...
Ha, ha, wat vreemd gespuis is dat!...
Hier op de trappen loopt een kat!”

(Uit : „Van Eigen Bodem” van HONIGH & VOS,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groníngen.)

29. DE HAAN EN DE HENNEN.

Kukeleku, zo kraait de haan :
Daar komt de lieve zon weer aan.
Daar komt de frisse morgenstond
Met goud en rozen in de mond.

Kukeleku, zo kraait de haan :
't Is tijd, 't is tijd om op te staan !
Hoor, hoe reeds vroeg de leeuwrik fluit !
Kom, met één sprong de veren uit !

Op, boer en burger, knecht en heer,
Kniel dankend voor uw Schepper neer,
En bid Hem om een vroom gemoed
En ga dan aan het werk met spoed.

Ei, zie daar die pikkende hoenders eens staan,
Ze hebben een rokje van vederen aan,
Ze hebben op 't kopje een kammetje rood,
En pikken tevreden hun kruimeltjes brood.

Neen, jaag ze niet henen, maar laat ze begaan,
En strooi hun nog liever wat korreltjes graan,
En geef hun een bakje met water daarbij,
Dan tripplen die hoendertjes lustig en blij.

Ze geven ons eieren, zo glad en zo wit,
Waarbinnen het lekkere dojertje zit.
Die aardige diertjes zijn schepslen van God;
Hij gaf ze de mensen tot nut en genot.

(Uit : „De Schoolvriend I,” TEN BURG & WIERENGA.
uitgeg. bij H. T. BRINK, Meppel.)

30. DE EIK EN DE POMPOEN.

Een knecht lag uit te rusten in de schaduw van een eik en keek met welgevallen naar de prachtige pompoenen, die hij in een tuin zag staan. „Wat is het toch dwaas”, zei hij, „dat zo’n prachtige boom als deze eik zulke nietige vruchten draagt, terwijl de pompoenen aan een zwakke plant groeien, die langs de grond moet kruipen. Als ik de wereld geschapen had, zou ik dat net andersom hebben gedaan. Wat zou het een prachtig gezicht zijn, als de pompoenen aan deze eik groeiden!”

Nauweliks had hij dit gezegd, of een eikel viel van de hoge boom op zijn neus. Hij voelde dit geducht en sprong verschrikt op.

„Het is toch maar gelukkig”, zei hij, „dat het een eikel is en niet een pompoen, want dan was mijn neus misschien verpletterd.”

31. HOUD REIN.

Kind'ren, houd je hoofden rein,
Was je ied're dag;
Nooit nog werd een kind geliefd,
Dat niet helder zag.
Rode wang en blank gelaat,
Vraag niet, of dat netjes staat!

Kind'ren, houd je harten rein,
Was ze menigmaal;
Zijn ze vuil, een ieder roept:
„Ba, da's een schandaal!”
Maar een nette, blanke hand
Wordt gezocht door 't ganse land.

Kind'ren, houd je harten rein,
Blank het klein gemoed;
Dat staat ieder, arm of rijk,
Bovenmate goed.
En van iedereen bemind,
Is zo een Gods beste kind!

(Uit: „Veelkleurige Bloemen” van BOSMAN,
uitgeg. bij D. Mijss, Tiel.)

32. OP HET KERKHOF.

I.

Een kind, pas zeven jaren,
Viel als een bloempje af,
Daar gaan de dragers henen,
Zij brengen haar naar 't graf.

Het lijkje ligt in 't kistje,
Het is zo koud als steen,
Zij dragen het naar 't kerkhof,
Naar gindse heuvel heen.

De ouders volgen schreiend
Het lijk van 't lieve kind;
Zij minden het zo teder,
Hun lief, hun enig kind.

En met de ouders volgen
Bedroefden, klein en groot;
Zij kenden 't lieve meisje,
Zo jong, en nu reeds dood.

De kindren dragen allen
Een bloempje in de hand;
Dit bloempje wordt uit liefde
Straks op het graf geplant.

Reeds is men op het kerkhof,
De baar staat bij het graf,
En vriendenhanden laten
Het kistje er in af.

Nu werpt men zand op 't kistje,
Plant bloempjes op het graf,
En liefdetranen vloeien
Van veler wangen af.

II.

Tans heffen alle kindren
Zeer zacht een treurlied aan,
Terwijl de grote mensen
Met hen bij 't grafje staan.

Slaap zacht, nu, lieve dode!"
Zo klinkt hun treurig lied,
„Slaap zacht, nu, lieve dode!
Ons hart vergeet u niet."

Rust zacht, tot Jezus' stemme,
U opwekt uit het stof,
Om eeuwig met de Eng'len
Te zingen tot Zijn lof.

In Jezus' schone hemel
Kent niemand smart of pijn;
O, mochten wij eens allen
Met u bij Jezus zijn!

Daar zien wij dan voor eeuwig
Elkander zalig weer;
En spelen met de Englen
En zingen tot Gods eer.

En nu, geliefde dode!
Tot weerziens, goede nacht!
Totdat een blijde morgen
Ons vrolik tegenlacht.

Och, Heere! steun de oudren,
Wees Gij hun troost in smart;
Gij toch, Gij kent de droefheid
Van 't teder ouderhart."

Nu keren allen huiswaarts
Van 't stil en eenzaam oord;
Maar 't beeld van 't lieve meisje
Leeft in elks harte voort.

Uit: „Lentebloemen" van DE MOI, MONCOURT,
uitgeg. bij J. NOORDUIJN & Z., Gorkum.)

33. EEN VERGISSING.

Een jongen met niet veel verstand
Had voor het eerst zijn dorp verlaten,
En liep met Vader door de stad.
't Was al maar kijken, wijzen, praten,
Zoals men dat van buitenliên
Wel meer kan zien.

Ze kwamen aan een winkelhuis,
Waar Vader heel wat moest gaan kopen,
En Hans zou in die tussentijd
Wat heen en weer gaan lopen.
Was Vader in de winkel klaar,
Dan riep hij maar.

Een huis of twee wat verderop,
Stond Hans of hij geen tien kon tellen.
Daar zat een vogel, fraai gekleurd,
Heel leuk amandelen te pellen.
Hans dacht niet meer aan verder gaan;
Hier bleef hij staan.

De vogel was een papegaai,
Die — zoals meer gebeurt — kon praten.
Daar klonk opeens, op schelle toon :
„Zeg, rakker, wil je 't wel eens laten ?
„Je bent een deugniet, op en top :
„Een galgestrop !”

Hans schrikte en stoof vlug achteruit ;
Dat was nog nooit hem overkomen.
Hij riep, met tranen in het oog
Toen hij zijn Vader aan zag komen :
„'k Docht, dat die heer, daar achter 't glas
„Een vogel was.”

(Uit : „Prettig Huiswerk”, van W. BOUMAN,
uitgeg. door AKKRINGA, Amsterdam.)

34. AAN EEN WIJSNEUSJE.

Als 't haantje, pas de dop ontkropen,
Wil kraaien, evenals papa,
Dan doet het wel zijn bekje open;
Maar 't kraaien doet het hem niet na.

't Is piepen, sissen, hijgen, blazen
Of krijsen met eens kuikens kracht,
Wat kippekoppen mag verbazen,
Maar waar een wijze haan om licht.

Och, kuikens, allerliefste knapen!
Ik bid je, houdt toch je fatsœn!
Je wilt je aan 't kraaien niet vergapen? —
Wacht dan, tot je 't met glans kunt doen.

(Uit : „Mosroosjes", van L. LEOPOLD,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

35. OP DE GYMNASTIEK.

Komt, zingen wij lustig en flink uit de borst
Een liedje bij 't gymnastiseren;
En als er Jan Salie 1) wat pruttelen dorst,
Dan moet hij maar met ons marcheren :
Want stapt hij maar eenmaal flink mee in de
[maat,
'k Wed dat hij zijn knorren en brommen wel
[laat.

Zeg, wakkere jongens, wie houdt er niet van
Om flink uit de kluiten te wassen ?
Strek uit dan de voet en stap voort als een man,
En leer op je tellen te passen ;
Zie recht voor je heen met een fiks open oog,
Hou 't lichaam gestrekt en het hoofd fier om-
[hoog.

1) Jan Papzak, de luiaard.

Laat wurmen en tobben en kruipen, wie wil;
Dat past aan geen wakkere jongen.
Wij reppen de voeten en staan niet eer stil,
Voor 't liedje ten eind is gezongen.
En brengt nu en dan ons 't kommando tot
[staan,
Steeds zijn wij gereed om weer voorwaarts te
[gaan.

(Uit: „Eind goed, al goed" door OOSTVEEN,
uitgeg. bij MUSES, Parmierend.)

36. BLUFFERIGE PIET.

„Wie maar durft, 'k zal met hem vechten.

Heb je lust en zoek je uw man?

Dan vind je ook in mij de rechte,

Die er flink op kloppen kan.

Kom maar hier, kom maar vooruit!

Iedereen die zich wil meten

En geen lafaard wordt geheten,

Daag ik tot een kampstrijd uit.”

Zo sprak Piet. Hij zwaait zijn knuisten,

En hij stampvoet op de grond;

Dreigend met zijn sterke vuisten,

Blijkt hij woedend in het rond.

„Kom maar hier!” zo klinkt zijn stem,

'k Zal — voor niemand wil ik zwichten —

'k Zal hem spoedig 't beentje lichten,

En daarna vermorsel 'k hem!”

Zie hij heeft — 't zal zó beginnen —

Reeds zijn mouwen opgestroopt.

Al zijn gramschap kookt van binnen

De jas is uit, 't vest ontknoopt,

Zijn gezicht als vuur zo rood.

Nu zal eerst zijn toorn ontbranden,

Daar verheft hij beide handen,

En..... hij knijpt een mugje dood.

(Uit : „Kinderpoëzie” van N. A. J. CHARANTE,
uitgeg. bij S. & W. H. v. NOOTEN, Schoonhoven.)

37. DE WEDUWE.

Daar liep een weduwvrouw langs 't strand,
En 't oudste kind liep mee.
Hij speelde met het rulle zand,
Maar zij keek langs de zee.

En onderwijl ze dat zo deed,
Brak zij in tranen uit;
Maar hoe ze ook weende, en hoe ze ook leed,
Haar mond gaf geen geluid.

Toen zag de kleine knaap haar aan,
En droevig zei hij : Moe,
„Wat heeft die boze zee gedaan,
„Vertel me dat eens, toe!”

„De zee nam u een vader af
„En mij een brave man;
„Daar onder 't water ligt zijn graf,
„En geen, die 't vinden kan.

„Hij zorgde trouw voor ons en bracht
„Vol liefde 't daag'liks brood.
„God weet het, kind, wat ons nu wacht!
„Uw vadertjen is dood!”

Toen nam de knaap een stok en ging
Er naar de golven mee
En zei : „Jij bent een lelik ding!
„Ik sla je, stoute zee!”

Dat hoorde en zag een brave man;
En wat heeft hij gedaan?
„Hier,” zei hij, „ik doe, wat ik kan;
„Neem dit van mij nu aan!”

Een beurs viel daarop in haar hand.
De vreemdeling verdween.
De weduwwrouw verliet het strand
En ging toen huiswaarts heen.

Daar viel zij op haar knieën neer;
Ze lachte in haar verdriet
En zei verheugd : „Ik dank u, Heer!
„Neen, Gij verlaat mij niet!”

P. LOUWERSE.

38. HET HERT.

Bij het drinken uit een heldere beek zag een hert zijn beeld in 't water; zijn prachtig gewei, maar ook zijn dunne, schrale poten. Het draaide de kop heen en weer om zijn horens nog meer te kunnen bewonderen.

Hoe jammer, dacht het, dat bij zuik een zeldzaam mooi versierde kop dergelijke lelike poten gegeven zijn. Echte pijpestelen.

Daar hoort hij tussen het dicht geboomte gerucht.

Verschrikt zet hij 't op een lopen; vlug, pijlsnel bijna, brengen zijn poten hem over de vlakte; de vervolgende honden blijven een heel eind achter; maar nu komt hij in 't bos. Hij buigt en wendt de kop; doch telkens worden zijn prachtige horens bondgenoten van zijn vijanden, en 't arme hert klaagt:

't Nuttige wordt vaak veracht,

't Schone alleen gevierd. Wij dwalen

't Schone juist heeft menigmalen

Hert en — hart in 't leed gebracht.

39. HET LAATSTE WOORD.

Paul. Ik verzeker je, Zus, dat Oom de zesde Mei verjaart.

Lize. Neen, de zesde Junie; ik weet het heel goed.

Paul. Je hebt het mis, Lize! Geloof me toch; Oom verjaart in Mei.

Lize. Neen, in Junie.

Paul. 't Gaat je net als alle meisjes. Altijd wil je 't laatste woord hebben.

Lize. Dat is niet waar. Alleen, als ik gelijk heb, geef ik het niet op.

Paul. 't Is toch zo, Lize. Je wilt immers altijd.....

Lize. Dat weet je wel beter; dat wil ik niet.

Paul. Maar ik ben er zeker van.....

Lize. Neen, dat kan je niet wezen; want 't is zo niet.

Paul. Maar weet je dan niet.....

Lize. Neen, dat weet ik niet. Maar ik weet wel, dat je heel vervelend bent.

Paul. Nu, nu word maar niet boos. Ik trek mijn woorden in. Je wilt *niet* altijd het laatste woord hebben.

Lize. Zeker wil ik dat niet. Ik zie niet in, waarom je dat behoeft te zeggen.

Paul. Nu, ik zal 't niet weer zeggen.

Lize. Omdat je wel weet, dat het niet waar is.

Paul. Ik?...

Lize. Evengoed als ik.

Paul. Ik.....

Lize. Jij wilt het altijd hebben.

Paul. Ik.....

Lize. En dat weet je heel goed.

Paul. Ha, daar komt Moeder aan. Moeder verjaart Oom de zesde Mei of de zesde Junie?

De Moeder. De zesde Mei, jongen. Weet je dat **niet**?

Lize. Ik meende toch heel wel, dat het in Junie was.

(Uit: „Leestoon” van v. ANKUM,
uitgeg. bij P. NOORDHOFF, Groningen.)

40. NA DE REGEN.

't Was klinkklaar stof, al wat er vloog;
't Was stof. al wat men zag;
't Was stof, dat in de kelk der bloem
En op het boomblad lag.

De mooiste pakjes werden grijs.
En streek een windvlaag neer,
Dan wreef elkeen zich de ogen uit
En zei : „Wat stuift het weer!”

Maar zie, toen alles, alles sliep,
Verdween het hemelsblauw,
En zonder dat er één naar keek,
Werd heel de hemel grauw.

En uit die donkre, grauwe lucht
Viel malse regen neer;
Die spoelde 't stof van blad en kruid
En van het bloempje teer.

Des morgens lag geheel natuur
In volle zomertooi,
En ieder, die toen wakker werd
En 't zag, riep uit : „Hoe mooi !”

„Hoe heerlijk ligt de schepping daar
„In al haar koningspracht !
„Dat toverwerk heeft in de nacht
„De regen ons gebracht.

„Slechts Hij, die al wat leeft, verzorgt,
„Die 't wolkenheer gebiedt,
„Gaf drank aan al, wat dorstend was ;
„Wij, mensen, konden 't niet.”

(Uit : „Vooruit V”, door J. WIJMA,
uitgeg. bij JOH. IJCKEMA, Den Haag.)

41. WILLEM'S KLACHT OVER DE DOOD
VAN ZIJN BROERTJE.

Mijn lieve, kleine broer,
Die al zijn levensdagen
Ons enkel vreugde gaf,
Is naar het graf gedragen;
En o, met welk een droef geweest,
Bracht vader hem daarheen.

't Is nog zo kort geleên,
Dat we om hem henen sprongen;
Dan juichte hij van vreugd.
Ook als we een liedje zongen,
En, schoon hij nauw'liks staam'len kon,
't Was of hij mee begon.

Maar plots'ling werd hij ziek.
En zeven bange dagen
Kon hij niet anders doen
Dan o, zo droevig klagen.
Toen nam de Heer ons broertje thuis,
Omhoog, in 't Vaderhuis.

Met ogen rood geschreid
Heeft moeder deze morgen
Al, wat van broertje was,
Voorzichtig weggeborgen.
Maar vader bracht zijn stoeltje alleen
Stil naar de zolder heen.

Als moederlief dat zag,
Begon z' opnieuw te wenen.
Toen sloeg mijn zusje Jo
De armen om haar henen,
En riep : „och Moetje, wees weer blij :
U hebt toch Wim en mij !”

„O kind !” riep moeder uit,
Heb ik U zó vergeten ?
Och, moeder's hart was ook
Zo droef vanéén gereten.
Toen kuste zij haar keer op keer
En schreide zo niet meer.

Mijn lieve moe heeft toen
Ook mij bij zich genomen
En sprak, toen vader weer
Beneden was gekomen :
„Ons liefste meisje heeft gelijk
O man, wij zijn nog rijk !”

(Uit : „Unie-Almanak” 1896, uitgeg. bij G. Los, Leiden.)

42. DE OUDE BOER AAN ZIJN ZOON.

Wees braaf mijn zoon! in lief en leed,
Wees eerlik tot aan 't graf;
En wijk geen enk'le vingerbreed
Van Gods geboden af.
Dan zal uw weg, met doorn bezaaid,
Zelfs over rozen gaan;
En als de dood zijn sikkels zwaait,
Ziet ge onbevreesd hem aan.

Dan slaat ge uw sikkels licht en rap
Door golvend groen en gras;
Dan zingt ge bij de waternap,
Als hadt ge wijn in 't glas.
De boze slechts valt alles zuur;
Geen vreugd ontgloeit zijn hart;
De wroeging laat hem rust noch duur
En kleurt het alles zwart.

Hem maakt geen lente jong en blij,
Geen nieuw ontluikend woud,
Hij zint op list en schelmerij
En haakt alleen naar goud.
Het bladgeritsel, 't windgesuis
Jaagt hem de schrik in 't bloed,
En, ligt hij eens in 't plankenhuis,
Hij slaapt ook daar niet goed.

Wees braaf, mijn zoon! in lief en leed,
Wees eerlik tot aan 't graf,
En wijk geen enk'le vingerbreed
Van Gods geboden af.
Dan ziet uw nakroost menig keer
Uw lijksteen zeegnend aan,
En strooit op 't graf een bloempje neer
En op de bloem een traan.

(Uit : „Veelkleurige Bloemen” van BOSMAN,
uitgeg. bij D. MIJS, Tiel.)

43. DE ARME MAN EN ZIJN KIND.

Een arme man, in grote nood
Kreeg eens, bedroefd, zijn laatste brood
En sneed er een klein stukje af,
Dat hij zijn jeugdig zoontje gaf,
Met deez' benauwde zucht : „Och Heer !”
Doch 't knaapje gaf het wenend weer
En sprak : „Neen, Vader ! houd dit brood,
Mijn honger heeft nog weinig nood.
Ik kan wel wachten, schrei toch niet !”
De teerbewogen vader ziet
Naar elders heen en zegt : „Ik snij
Mijn zoon, ook nog een stuk voor mij ;
Kom, eet maar !” — Hij omhelst het kind,
Waarin hij zijn vertroosting vindt,
En snijdt weer voort, doch staat versted
Bij 't ramm'len van een hoopje geld,
Dat uit het brood valt op de grond,
En om hem henen rolt in 't rond.
„He !” roept hij, „welk een vreemd geval !
Wat of dit toch beduiden zal ?
Laat al wat ligt toch liggen, kind,
Dat ik het net zo wedervind.

De bakker moet het komen zien :
Bij enig toeval kwam misschien
Dat geld in 't brood. 't Is vreemd... Hij moet
Het weder hebben, 't is zijn goed.
Blijf dus zolang hier stil bij staan,
Ik zal zo aanstonds tot hem gaan."
Hij gaat... Het kind vest het gezicht
Op 't geld, dat aan zijn voeten ligt;
Hij staat verbaasd, vol vreugd, en telt,
Doch roert noch raakt aan 't blinkend geld.

De bakker komt terstond; hij ziet
En zegt : „Dat geld is 't mijne niet;
Geloof mij vrij! Maar kom, ik zal
U oop'ning doen van heel 't geval :
Een heer, die wist van uwe nood,
Bracht gisteravond mij dit brood,
En sprak : Wanneer die arme man,
Die, ziek'lik, niets verdienen kan,
Om brood komt, stel hem dit ter hand.
Hij vroeg daarbij mijn woord tot pand
Dat ik, zo men dit weten wou,
Zijn naam aan niemand noemen zou.
Dank God dus, die in drukkend leed
Met Zijne zorg U niet vergeet."

De goede man verstomt. Zo doet
Zijn kind met hem. Hun is 't gemoed
Van blijdschap vol. Hij wendt het oog
Vol vreugdetranen naar omhoog
En zucht en lispelt zacht : „O Heer !”

Nu snijdt hij nog een stukje meer,
Bidt voor de gever van de schat,
Die God hem daar gezonden had,
En spreekt : Lief kind, ach, leefde toch
Nu uw brave moeder nog !”

Het zoontje, dat zijn tranen ziet,
Zegt : „Lieve Vader, schrei toch niet !”

(Uit : „Veelkleurige Bloemen” van BOSMAN,
uitgeg. bij D. MIJS, Tiel.)

44. DE HEN EN HET JONGE HAANTJE.

Eens sprak de klokken tot een haantje :

„Mijn lieve zoon, bedrieg je niet !

Pas op voor 't eind van 't lindelaantje :

Dat is een bornput, wat je ziet.

Je zuster is erin gevlogen,

En ze is verdronken, de arme meid !

Hou jij dat voorbeeld nu voor ogen,

En waak voor onvoorzichtigheid !” —

„k Beloof het u, mijn lieve moeder !”

Sprak haantje, met gebogen kop,

Maar nauwliks ging mama om voeder,

Of zoontje zocht de bornput op.

„Wel !” kraaide hij, „dat zou wat wezen !

Mama is oud en bang, och ja !

Waar zou een jonge haan voor vrezen ?

Daar schuilt wat achter bij mama !

Misschien verborg zij voor de zusjes
Daar in die put wel 't beste graan!
Dat dient toch onderzocht!" en flukjes
Gaaf haantje op de putmuur staan,

Hij kijkt eens even naar beneden:
In 't water schijnt zijn beeltenis.
„Kijk!" roept hij, „'k vreesde wel met reden:
Daar zit een haan, of 'k heb het mis!

Zo waar, daar pikt mijnheer een graantje;
't Wordt hoog tijd, dat ik ook begin!" —
Gezegd, gedaan! daar springt ons haantje
Hals over kop de bornput in!

Wel mensen, kijk, dat was een tuimel!
Vond hij de haan? Geen hanepoot!
Dan 't graan misschien? Geen enkle kruimel;
Maar ijskoud water en — de dood! —

(Uit: „Van eigen Bodem", door HONIGH & Vos,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

45. HET SLIMME ANTWOORD.

't Was midden in de zomertijd,
De zon scheen brandend wijd en zijd,
En ieder raakte al gauw in 't zweet,
Hoe langzaam hij zijn werk ook deed.
De tuinmanmsjongen Christiaan
Dacht daarom : „Dan maar niets gedaan!”
Hij zocht een schaduwplekje in 't gras,
Het koelste, dat te vinden was.

Het duurt niet lang, of onze knaap
Valt van het warme weer in slaap.
Pas ligt hij daar een goed kwartier,
Of zie! daar nadert de tuinier.
„Wel, wat een luilak!” roept hij uit,
„Dat noemt hij werken, wel verbruid!
Zeg, word eens wakker!” — en meteen
Trekt hij de slaper aan zijn been.

Hè, watte?" stottert Christiaan
En ziet met schrik de baas daar staan.—
„Jou slaapzak!" scheldt de tuinman weer,
„Noem jij dat werken, luie beer?
Weg, uit mijn dienst! Je bent niet waard,
Dat jou de zon beschijnt op aard."
Maar onze dutter antwoordt snel:
„Ja, zeker baas! dat weet ik wel,
En daarom lig ik ook vandaag
Hier in de schaduw van de haag!"

De tuinman barst in lachen uit
Om 't grappig antwoord van de guit,
En zegt: „Nu, 't was voor d' eerste keer,
Maar hoor je! later ook niet meer!"

(Uit: „Leesboek IV", door T. PLUIM,
uitgeg. bij MUUSES, Purmerend.)

46. DE KLEINE BEDELAARSTER.

Hoor toch even naar mijn smeken,
'k Vraag u slechts een stukje brood!
Laat mij, arme kleine, toch niet
Vruchtloos klagen in mijn nood.
'k Ben zo jong, zo klein, zo teer nog,
'k Ben nog nauwliks negen jaar,
En ik heb zo'n bittre honger,
Och, geef mij een kruimpje maar.

In ons dorp was 't gistren feestdag.
Iedereen was even blij,
Alles zong en sprong van vreugde,
Maar niet één dacht er aan mij.
Och, ik zou u heus niet vragen,
Had ik niet zo'n bittre nood;
Maar de wrede honger dreef mij.
Geef me toch een stukje brood.

Was ik groter, 'k zou gaan werken;
Maar 'k ben nog zo hulpeloos!
Och, ik bid u, hoor mijn smeken,
Word niet om mijn klagen boos.
Denk, mijn goede lieve ouders,
Boven bij de Hemelheer,
Zien op u, die 't wichtje spijzigt,
Vriendlik, dankbaar, zegnend neer.

(Uit: „In 't hoekje van de Haard VIII”, door W. F. OOSTVEEN,
uitgeg. bij MUUSES, Purmerend.)

47. DE VOS EN DE BOK.

Vos en bok, samen uit wandelen gegaan, keken vruchteloos uit naar een gelegenheid om te drinken, tot ze aan een gemetselde put kwamen, waarin weinig water stond.

Door grote dorst gedreven, springen ze er terstond in, en verfrissen zich heerlijk; maar hoe er nu weer uit te komen?

Trappen en touwen ontbreken. Door roepen zouden ze eer slagen oplopen dan hulp.

„Wat moeten we beginnen?” klaagde de bok, die niet van de slimsten was.

„Ik weet raad,” sprak de vos; „ga rechtop staan tegen de muur; ik klim dan over je rug naar boven; als je je horens flink omhoog houdt, kan ik waarschijnlijk de rand bereiken.”

Best," antwoordde de bok, „maar hoe kom ik er dan uit?"

„Wel," zei de vos, „dan spring ik weer naar beneden, en op jouw beurt klim je over *mijn rug* naar boven!"

De bok ging staan en spoedig zat Reintje op de rand.

„Kom nu," riep de domme bok.

De vos begon hartelik te lachen.

„Ik weet beter," zei de schelm, en liep weg.

48. NIEUWSGIERIG.

Z u s j e. Waar zal het heen, Jakob?

J a k o b. Wat denk je wel?

Z u s j e. Hoe zou ik dat kunnen raden?

J a k o b. Is het raden dan zo moeilijk?

Z u s j e. Och neen, maar zeg het mij, waar wil je heen?

J a k o b. Zou ik je dat zonder raden zeggen; zou een meisje van dertien jaar zo snugger niet zijn, om dat te treffen? Welaan, raad drie-maal, en is het dan nog mis, dan zeg ik het.

Z u s j e. Zul je het stellig doen?

J a k o b. Ik beloof je een gepast antwoord.

Z u s j e. Welnu, naar tante Kee.

J a k o b. Mis Zusje.

- Z u s j e. Naar oom Hans?
- J a k o b. Niet goed.
- Z u s j e. Nu nog eenmaal, niet waar?
Naar... naar... je vriend Johan?
- J a k o b. Welneen, heb ik ooit zo'n slim kind
gezien?
- Z u s j e. Nu zeg je het toch!
- J a k o b. Zeker. Ik ga daarheen, waar de
broer, die uitgaat, niet lastig ge-
vallen wordt met de vragen van
zijn nieuwsgierige zuster.
- Z u s j e. Deugniet! is dat een antwoord?

(Uit : „Leesboek” van BAARSCHERS,
uitgeg. bij W. E. TJEENK WILLINK, Zwolle.)

49. DE REDDER.

Een vissersknaapje speelde,
Zoals het dikwels dee,
In 't bootje van zijn vader
Aan d'oever van de zee!

De boot, goed vastgebonden,
Wiegde echter heen en weer,
En 't kind legde als in 't wiegje
Zich daar te slapen neer.

Hoelang het heeft geslapen,
Dat weet het knaapje niet,
Terwijl hij bij 't ontwaken
Verbaasd rondom zich ziet.

't Ontwaart geen strand, geen huizen
Maar zee slechts om zich heen,
't Verneemt ook geen geluiden
Dan 't golfgeklots alleen.

Het touw was losgebroken,
Waar 't bootje straks aan lag,
En niemand was aan d'oever,
Die dadelik dat zag.

Het arme jongske schreeuwde,
En aak'lig klonk zijn stem :
„O, help me, vader, moeder !”
Maar — hoorde niemand hem ?

Ja, wel hoort men hem roepen :
Vol vrouwen is het strand,
Die angstig handenwringen ;
Geen hulp is bij de hand.

Op zee zijn al de vissers,
Want gunstig was de wind,
Die nu het bootje wegstuwt. —
Helpt niemand dan het kind ?

Maar stil, daar plonst een zwemmer
In 't schuimend nat terneer;
Hij zwemt al ver en verder,
Soms duikt, dan rijst hij weer.

Zie, hij bereikt het bootje,
Hij pakt het kind, hoezee!
En houdt het bij de kleertjes
En zwemt naar 't strand er mee.

Hij brengt het naar de moeder:
Goddank! de kleine leeft,
En elk dringt om de zwemmer,
Die 't kind behouden heeft.

Maar hij legt kalm en rustig
Zich neder op de grond.
Die de ouders 't kindje redde,
Dat was — hun trouwe hond.

(Uit: „Van Eigen Bodem” van HONIGH & VOS,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

50. 's MORGENS VROEG.

Zij deed de vensterluiken open,
Een winterdag, een grauwe mist,
Daar komen rasse stappen nader :
't Zijn vier soldaten met een kist.

Wie dragen zij zo vroeg ten grave?
Een vreemde knaap, een jong soldaat.
De straat is leeg, en toe de huizen,
En niemand, die er achter gaat.

Zo ver van huis alleen gestorven,
In 't gasthuis 1) van een vreemde stad,
En onbeweend naar 't graf gedragen,
Terwijl men ginds zo lief hem had.

(Uit : „Vertellingen“, van WEYEL,
uitgeg. bij LEBEGUE & Co., Brussel.)

1) Hospitaal.

51. DE REIGER EN DE VOS.

(Een fabel.)

Eens nodigde de vos een reiger bij zich te gast. De reiger gevoelde zich hiermee biezonder in zijn schik. Hij kende echter Reintje's streken nog niet. Op de afgesproken tijd kwam hij op zijn lange spillebenen aanstappen. Een bord met heerlike soep werd opgebracht, en onze reiger dacht eens lekker te smullen. Maar dat viel hem niet mee. De soep was in een heel plat bord opgediend. De arme reiger kon met zijn lange, spitse bek slechts weinig naar binnen krijgen. Met een hongerige maag ging de reiger heen. Toch hield hij zich goed. Hij bedankte heel beleefd voor het lekker onthaal, maar dacht: „Ik zal Reintje deze poets wel betaald zetten!”

Onze reiger nodigde de volgende week de vos op visite. Op het bepaalde uur kwam deze aansluipen. De vorige dag had hij moeten vasten; daardoor had hij grote honger gekregen. Tot zijn blijdschap vond hij de tafel reeds gedekt. De geur van lekkere kost deed hem watertanden. Het viel hem echter bitter tegen. De reiger had de kikkersoep in een vaas met nauwe hals voorgediend. Met zijn lange bek slurpte hij op zijn gemak de vaas leeg. De vos likte gulzig langs de rand. Hij kon echter onmogelijk bij het voedsel komen.

Zo betaalde de reiger hem zijn plagerij.

52. JAGERLATIJN. 1)

Een Nimrod, door de wijn tot pocherij gedreven,

Sprak: „Heren, deze week schoot ik een reebok dood;
Maar wat het aardigst was, hij werd zo leuk getroffen:
Dezelfde kogel ging door kop en achterpoot.”

Geen enk'le aan de dis wou 't vreemde feit geloven!

De heer riep toen zijn knecht en zei: „Vertel eens, Jan;
Heb ik deez' week geen hart door kop en poot geschoten?
Jij was er immers bij en weet er alles van?”

Jan dacht eens even na en sprak toen: „Mijne heren,

Wat U mijn meester zegt, is werk'lik zo geschied:
Het beestje krabde juist met d'achterpoot zijn oren,
Waardoor het aan mijn heer een dubbel doelwit liet.”

Ze waren overtuigd, maar 's avonds sprak de trouwe:

„Mijnheer, als 't weer gebeurt en U het schikken kan,
Lieg niet zo ver van een; want later is 't niet zeker,
Dat ik het weer zo lijm; en wie gelooft U dan?”

(Tit: „Voor Hoofd en Hart,” van VEENSTRA,
uitgeg. bij N. VEENSTRA, 's-Gravenhage.)

1) Jagersbluf, pocherij van een jager.

53. DAVID EN GOLIATH.

Daar was 'reis zek're Goliath,
Een man van roemrijk bloed,
Die kwispels 1) op de schouders had
En pluimen op de hoed.
Hij droeg een rood scharlaken pak,
En was een rechte bullebak.

Er kroesden knevels om zijn neus
Hij leek een harig dier;
Hij was zo groot wel als een reus,
Zo grof wel als een stier.
Er hing een sabel aan zijn zij
Van zeven vaam 2) ten naaste bij.

Hij hief geduchte knuisten op
En dreigde groot en klein;
Hij had een vreeslik grote kop,
Maar bitter weinig brein 3).
Hij sloeg de mensen bont en blauw,
En stapte weg, gelijk een pauw.

1) Schouderversiersels van een militair; epauletten.

2) Vadem betekent zekere lengtemaat (6 voet).

3) Hersens, hier betekent verstand.

Zo kwam hij elke ochtend weer
Met trotse snorkerij :
„Laat komen”, riep hij, „knecht of heer,
Hij vindt zijn man aan mij !
Wie graag wil lopen op een kruik,
Ik sla hem been en ribben stuk.”

Daar kwam van kooi en velden af
Een jongling, zwak en klein ;
Hij droeg een riete herderstaf,
Een slinger en een steen,
En sprak : „Al ben jij sterk en trots,
Ik kom hier in de name Gods.”

Hij sprak, en lei de steen in 't leer
En smeed de snorker dood.
Daar lag hij, de ongelikte beer,
Zo onbeschoft als groot.
En David hieuw hem met zijn kling 1),
Nog gauw de kop af, eer hij ging.

Het zijn geen kwispels, die het doen,
Geen knevels van een span,
Geen trotse kop van breed fatsoen
Dat leert de grote man.
De kleine leert ons : strijd met moed,
Wanneer gij 't God ter ere doet.

(Uit : „Leesboek” van LEOPOLD,
nietgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

1) Sabel, zwaard.

54. VAKANTIE.

Leve de vakantie!

Wuift met muts en pet!
Veertien dagen rusten :
Jongens, wat een pret!

Van 't gedurig schrijven
Zijn mijn vingers lam.
'k Heb geen les te leren :
't Hek is van de dam!

Bokken voor de wagen,
Ezels voor de kar,
Gaten in de kielen,
Haren in de war!

Schoenen stuk gelopen,
Scheuren in de broek,
Leien, schrift en pennen,
Alles in een hoek!

'k Ga ook uit logeren
Voor een dag of vier,
Buiten bij m'n tante :
Jongens, wat plezier !

„'k Geef”, sprak Pa, permissie,”
Haal maar 't zeil in top !”
Ma zei : „'k Mag het lijden
't Ruimt hier heel wat op !”

Niemand is zo vrolik
En zo blij als ik.
't Is een mooi vooruitzicht,
Jongens, 'k heb zo'n schik !

„Was die tijd maar henen !”
Zucht en kermt Mama.
Maar ik roep van vreugde :
Hiep, hiep, hiep... hoera !

N. A. V. CHARANTE.

55. DE NOTEREGEN.

Hetgeen ik je vertellen wil,
Dat is al lang geleên.
Er was ereis een mannetje
En die was niet tevreên.

Hij had het goed, het mannetje :
Hij leed aan niets gebrek.
Zo zonder reên te klagen, is
Toch waarlik al te gek.

Eens toen hij in zijn tuintje zat,
Ving weer het mopp'ren aan :
„Hè, groeiden gouden noten hier,
In plaats van al die blaân.”

Terwijl hij dit zo mopp'rend zegt,
Hooft hij eensklaps een slag
En 't regent noten naar beneên
Zo mooi als men ooit zag.

Ze vallen op zijn hoofd en lijf;
Ze doen geweldig zeer.
Daar valt er één hem op zijn neus :
Van schrik valt hij terneer.

En 't regent altijd noten nog.
„O,” roept hij uit, „ik zal
„Nooit meer zo ontevreden zijn.
„Nooit ben ik weer zo mal!”

En 't noten reeg'nen houdt nu op.
Hij wrijft zich al zijn leên,
Hij gaat weer zitten in zijn stoel
En kijkt eens om zich heen.

Waar zijn die gouden noten toch?
Hij ziet er tans niet één.
De bomen hebben blâren weer,
't Is alles als voorheen.

Hij vat het niet, het mannetje,
Wat of er is geschied.
En of hij suft en of hij peinst,
Neen, hij begrijpt het niet.

„Maar”, zegt hij : „dat is stellig toch,
„Al kan ik het niet raân,
„Het lesje, dat ik heden kreeg,
„Dat heeft mij goed gedaan.”

(Uit : „Ons Leesboek V”, door DOUMA & LEM,
uitgeg. bij MUUSES, Purmerend.)

56. PIETJE WEETAL.

„O jongens, weet jehui ervan?”

„„Neen, Piet, zeg op, wat is er dan?” ”

„Straks was er brand bij ons in huis.”

„„Waardoor kwam 't aan?” ” — „Ja, 't zit niet
[pluis :

De meid stak 't vuur met opzet aan.” —

„„Wel foei, dat zal haar slecht vergaan.

En was 't verbrande heel veel waard?” ”

„Neen, 't was maar brandhout op de haard.”

„„Och kom, als jij niets beters weet,
Neem in 't vervolg dan and'ren beet.” ”

„Nu ja, dit was een grapje maar,

Doch wat ik tans vertel is waar :

Ik hoorde, als Vader 't krantje las,

Dat gisteren Spanje in opstand was.” —

„„Verschrikkelik, hoe kwam dat zo aan?” ”

„'t Was 's morgens toen men op moest staan.”

„„Loop heen.” ” — „Neen, nu geen jukkernij;

Maar weet je al van de kloppartij?”

„„Ja, slaag kreeg jĳ van Vader's stok.” ”

„Neen, 't was toen 't twaalf sloeg op de klok.” ”

„Dit is voor 't laatst. — Eén nieuwtje nog.” —
„„Vertel 't maar niet, je fopt ons toch.” —
„'t Is heus.” — „„Wat heb je dan gehoord?” ”
„Van morgen is er een vermoord.”
„„En wie?” ” „Een, die met borstels liep.” —
„„Waarom?” ” „Ja, of hij aak'lig riep,
De vent, die hem de doodsteek gaf,
Nam hem toen al zijn borstels af.
Hij smeed — het bloed was toen al stijf —
Eerst kokend water hem op 't lijf.”

„„Foei, kippevel krijg ik ervan!” ” —
„Ja erger nog deed toen die man :
Hij hing de dode aan een leer,
Het hoofd hing naar beneden neer.”
„„Houd op.” ” „En, wat er nu geschiedt,
Vertellen kan 'k het bijna niet.
Aan stukken wordt het lijf gehakt,
En in een pekeltou gepakt.”
„„Verschrikk'lik! Eten zij ervan?” ”
„Lust jij dan niet van 't varken, Jan?”

(Uit : „Van Eigen Bodem” van HONIGH & Vos,
uitgeg. bij J. B. WOLTERS, Groningen.)

57. DE DRIE WENSEN.

Eens werd in een dorpje door oud en door jong
Druk kermis gevierd; ieder juichte, ieder zong.
Een werkman alleen zat en keek met z'n vrouw
Heel treurig en triest in de rokende schouw.

Niets had hij : geen os en geen paard, hij bezat
Allenig een hondeke maar, en een kat;
Die zagen steeds vragend en klagend hem ân :
Niets was er te likken—geen pot of geen pan.

Op eenmaal verscheen een weldadige fee,
Die met haar klein stokje vaak wonderen dee.
In prachtig satijn, van het heerlijkste blauw,
Zo stond ze, de goede, voor man en voor vrouw.

Gelukkig zou jullie graag wezen? Welaan
Gedraag je verstandig, dan zal het wel gaan.
De eerste drie wensen, die 'k hoor uit je mond :
Dit toverend stokje vervult ze terstond.

Beleefd nam de werkman z'n mutsje toen af,
De vrouw kuste eerbiedig haar hand en haar staf :
Dank, lieve mevrouw... maar hoor eens... maar zeg :
Ze keken omhoog, en... de fee was al weg.

„Och!” klaagde de vrouw, „’k heb zo’n honger, zo’n
[dorst,
’k Had graag een glas bier en een lekkere worst!”
En, zie eens :—daar stond al het glas bij de vrouw,
En, kijk eens :—daar viel al de worst uit de schouw.

Vergramd riep de man : „Och, hoe dom, wat een
[keus!
Ik wou dat die worst... dat hij zat aan je neus!”
Daar hing aan haar snuitertje een el wel of tien :
Je hebt van je leven zo’n worst niet gezien!

Toen hard aan het schreien van loutere spijt :
„Twee van onze wensen, die zijn we al kwijt.
Wat zal ik toch doen met die neus als een slang?
Och, ’k ben zo rampzalig : mijn neus is zo lang!”

De man werd meelijdend bij al haar geklag :
„Ik wou, dat die worst op de rooster maar lag!”
Hij lèg op de rooster : men braadde hem zeer,
At blijde, dronk blijde en—men wenste niets meer

Zelfs aten ze ’t lekkere gebrad niet geheel :
Het katje en het hondje, ze kregen hun deel.
Wie altijd door wenst, met zijn lot niet tevreên,
Krijgt dikwels een neus, een heel lange, alleen.

(Uit : „Verzen en Versjes” d. I. LOVENDAAL & G. W. LOVENDAAL,
uitgeg. bij T. B. WOLTERS, Groningen.)

58. DE WOLF EN DE VOS.

De wolf had de vos bij zich, en wat de wolf wilde, dat moest de vos doen, want de wolf was verreweg de sterkste. Terwijl ze door een bos gingen, zei de wolf opeens: „*Baas Roodrok, zorg dat ik wat te eten krijg, of ik eet je zelf op.*” Toen antwoordde de vos. „*Ik weet een boerderij, waar ze al geslacht hebben. Het vlees staat in een ton in de kelder, en daar kunnen wij wel bij komen.*”

Dit stond de wolf aan.

Heimelijk slopen ze naar de boerderij, en tussen de tralies door konden ze in de kelder komen.

Ze gingen dadelik aan het eten, en de wolf bekommerde zich verder om niets. De vos smulde ook lekker, maar liep toch van tijd tot tijd naar de opening, waardoor ze in de kelder waren gekomen, om te zien of zijn lijf nog smal genoeg was om er door te kunnen.

„Wat loop je toch onophoudelijk heen en weer en uit en in!” zei de wolf tegen de vos.

„Ik moet toch zien”, antwoordde de vos „of er niemand aankomt. Eet jij maar lekker door.”

De wolf hernam : „Ik ga niet weg, voor dat de ton leeg is.”

Intussen kwam de boer, die iets van het heen en weer lopen van de vos had gehoord, in de kelder. De vos was, zodra hij hem zag, met één sprong weg door het gat, waardoor ze binnen waren gekomen. De wolf wilde hetzelfde doen, maar was door het eten zo dik geworden, dat hij er niet meer door kon en in de opening bleef steken.

De boer nam nu een knuppel en sloeg de wolf dood. De vos rende naar het bos, wàt blij, dat hij bevrijd was van zijn onvriendelijke en onverzadigbare makker.

(Uit : „Vierde Schooljaar”, van J. VERSLUYS,
uitgeg. bij W. VERSLUYS, Amsterdam.)

59. JANTJE ONVERSCHILLIG.

Als ik er vandaag niet kom,
• Nu, dan zeker morgen.
Of ik lig of zit of sta,
Achteruit of vooruit ga —
'k Laat violen zorgen.

Is het vlees of is het vis,
Olifant of miertje,
Is het dun of is het dik,
Wit als sneeuw of zwart als pik,
't Scheelt mij niet een ziertje!

Prijst soms d'een, wat d'ander laakt,
'k Luister niet naar gekken!
Nooit plaats ik me aan één zij:
Waarom zou 'k voor alles mij
't Harnas aan gaan trekken?

Vraagt men mij soms, wat ik kies,
Nooit word ik partijdig,
Altijd ben ik wit papier,
Daarin heb 'k 't grootst plezier,
'k Blijf het liefst onzijdig.

'k Zal jou kost dan, sprak z'n moe,
Aanstonds maar verdelen.
Hier, heb jij een ledig bord :
Of je vet of mager wordt,
't Kan je toch niet schelen.

(Uit : „Kinderjaren” van N. A. CHARANTE.)

60. KEES EN LOTJE.

K e e s. Wat deert je, lief zusje? Hoe! Jij schreit? Wat scheelt je toch?

L o t j e. Niets — mij scheelt niets! Laat mij met rust.

K e e s. Niets, zeg je? En je schreit? Is je een ongeluk overkomen? Wat is het toch, lief zusje, dat je doet schreien?

L o t j e. Och, laat mij schreien.

K e e s. Zeg me toch, wat het is! Kan ik je helpen?

L o t j e. Neen, je kunt me niet helpen. Ik ben wel ongelukkig.

K e e s. Ben je dan ziek?

L o t j e. Neen.

K e e s. Huil je, omdat moeder van morgen niet over je voldaan was?

L o t j e. Neen, daarom niet; Moeder heeft me immers niets gezegd?

K e e s. Heb je de les niet gekend?

L o t j e. Ja, ik kende mijn les wel.

K e e s. Heeft iemand je geplaagd? Zeg het mij, en ik zal...

L o t j e. Ach neen! Niemand heeft me enig kwaad gedaan.

K e e s. Heb je iets verloren?

L o t j e. Neen.

K e e s. Of iets gebroken?

L o t j e. Neen.

K e e s. Dan weet ik het niet. Zeg het toch! 't spijt me zo, dat je huilt. Misschien kan ik je helpen.

L o t j e. Ach, neen! je kunt me niet helpen. Dat heb ik reeds gezegd.

K e e s. Dat weet je niet. Zeg het mij maar!

L o t j e. Geloof mij, — je kunt me niet helpen.

- Kees. Dat weet je niet; zeg mij, waar je om huilt.
- Lotje. Je kent die kat van onze buurvrouw?
- Kees. Ja.
- Lotje. Niet die zwarte.
- Kees. Niet?
- Lotje. Neen — die bonte — die is het...
- Kees. Nu, verder! je maakt me nieuwsgierig.
- Lotje. Ach, die valse kat heeft onze kat zo gebeten...
- Kees. Dat zij gestorven is?
- Lotje. Neen... dat zij weggelopen is.
- Kees. Ha! ha! ha! — Ben je alleen daarom zo bedroefd? Nu, mijn lieve zusje! dan wens ik je beterschap.

(Uit: „Neerlands Leesboek”
uitgeg. bij P. NOORDHOFF, Groningen.)

61. EEN GEPAST ANTWOORD.

Een Franse boer, die nog nooit zijn koning gezien had, hoorde, dat de vorst in de omtrek aan het jagen was. Hij zei tegen zijn vrouw : „Moeder ! geef mij mijn beste pak. Onze goede koning Hendrik is hier dichtbij ; ik wou hem zo graag eens zien en wil deze gelegenheid niet verzuimen. Wie weet, of hij wel ooit weder in deze streek komt.”

Ons boertje toog nu op weg en kwam in het bos een heer te paard tegen. „Mijnheer !” sprak hij zo beleefd mogelijk, „kan u mij ook zeggen, of onze goede koning hier dichtbij is ?”

„Zou je hem dan willen spreken ?” vroeg de ruiter.

„Nee, dat niet,” antwoordde de boer ; „ik ben alleen maar gekomen, om hem eens te zien.”

„Dan zal ik je helpen,” sprak de heer. „Kom, ga maar achter mij op het paard zitten; ik zal je dan bij de koning brengen.”

De boer nam zonder veel aarzelen achter de vriendelijke heer plaats. Na een poosje vroeg hij deze, hoe hij de koning zou kennen, als hij de vorst te midden van zijn hovelingen zag. „Dat is gemakkelijk genoeg,” sprak de heer; „allen om hem heen zullen de hoed af hebben, terwijl de koning de hoed ophoudt.”

Weldra bereikten zij nu een groot gezelschap heren, die allen de hoed afnamen, zodra zij de ruiter zagen naderen. „Ken je nu de koning?” vroegde Hendrik de Vierde vrolik, terwijl hij het hoofd omwendde en de boer lachend aanzag. „Waarlik,” antwoordde de boer, in het geheel niet verlegen, „u moet het zijn of ik; want alle anderen hebben de hoed in de hand, en wij beiden niet.”

62. WAS IK MAAR WAT KLEINER.

(JONGENSKLACHT.)

Altijd langer, groter worden !
Nooit is mij mijn broek van pas.
Kwam er maar een eind aan 't groeien !
'k Wou, dat ik wat kleiner was !

'k Heb er in de school zo'n last van :
't Is : „wel, weet jij dat nog niet ?
Al zo groot, en nog niet wijzer !”
Is ook daar het oude lied.

Onlangs hadden wij vakantie,
En papa moest juist op reis ;
Graag had hij mij meegenomen,
Maar het liep te duur in prijs.

Willem van hier naast is ouder,
't Scheelt voor 't minst een maand of acht,
Maar betaalt, omdat hij klein is,
Overal maar halve vracht.

'k Moest -- ik dacht „een prettig dagje!“ —
Laatst bij tante Saar op tee;
Maar wat liep het aak'lig tegen,
't Viel me in 't geheel niet mee.

'k Mocht er bij de heren zitten,
'k Maakte daar zo'n mal figuur,
'k Liep er, als een boodschapjongen,
Met een pijp, tabak en vuur.

't Is plezierig!“ sprak mijn tante,
't Geeft gemak in 't huisgezin,
Als de kinders groter worden!“
Ik zag 't plezier niet in.

„Een sigaartje?“... Tante zag het,
Hoe ik er naar grijpen dorst.
Aanstonds kwam de tegen-order:
't Is nadelig voor zijn borst!“

„Dertien jaren?“ hoorde ik zeggen,
„Hoe! nog dertien jaren pas!“
'k Werd door iedereen bekeken,
Of ik een giraffe ¹⁾ was.

¹⁾ Hier kameel genoemd.

En het trommeltje met lekkers
Ging slechts bij de dames rond.
’k Was te groot voor zoete koekjes,
Zoet was schaad’lik voor mijn mond.

’k Mocht me zelfs niet vrij bewegen.
Of het was : „zit niet zo schuin!”
Was ik maar bij Piet en Willem,
En bij Gerrit in de tuin!

Maar, dan zou het ook wel wezen :
„Lummel, waar kom jij van daan,
Ooievaar met lange poten!
Wil je op onze stelten staan?”

’k Wordt door ieder uitgelachen,
Waar ik ook mijn benen zet.
’k Ben te klein voor tafellaken,
En te groot voor een servet.

(Uit : „Kinderpoëzie” van N. A. v. CHARANTE,
uitgeg. bij S. & W. H. v. NOOTEN, Schoonhoven.)

INHOUD.

(De Cijfers wijzen de Nummers aan.)

1. Wie ben Ik?	24. Een Sprookje.
2. Het Schaap en de Doornstruik.	25. De zwemmende Jongens.
3. Het dwaze Visje.	26. Twee Buren.
4. De Reuzeketel.	27. De Boodschap aan de Herders.
5. Moeder was dood.	28. De Helden.
6. De Boog.	29. De Haan en de Hennen.
7. Die wist het ook.	30. De Eik en de Pompoen.
8. Een Scherpzinnige.	31. Houd Rein.
9. De Poedel.	32. Op het Kerkhof.
10. Winkeltje spelen.	33. Een Vergissing.
11. De zeven Ezels.	34. Aan een Wijsneusje.
12. Het Hoekje van de Haard.	35. Op de Gymnastiek.
13. Die arme Hond.	36. Blufferige Piet.
14. Zusje slaapt.	37. De Weduwe.
15. Het Nestje.	38. Het Hert.
16. De Raaf en de Vos.	39. Het laatste Woord.
17. Het Geschenk.	40. Na de Regen.
18. Twee arme Meisjes.	41. Willem's Klacht.
19. De Kikvors en de Os	42. De oude Boer aan zijn Zoon.
20. Goede Morgen	43. De arme Man en zijn Kind.
21. De Schapen	
22. De Goede Herder.	
23. De Vos en de Druiven.	

44. De Hen en het jonge
Haantje.	54. Vakantie.
45. Het slimme Antwoord.	55. De Noteregen.
46. De kleine Bedelaarster.	56. Pietje Weetal.
47. De Vos en de Bok.	57. De drie Wensen.
48. Nieuwsgierig.	58. De Wolf en de Vos.
49. De Redder.	59. Jantje Onverschillig.
50. 's Morgens Vroeg.	60. Kees en Lotje.
51. De Reiger en de Vos.	61. Een gepast Antwoord.
52. Jagerlatijn.	62. Was ik maar wat kleiner.
53. David en Goliath.	
-

010605763S

NWU : Potchefstroomkampus
Ferdinand Postma-Biblioteek